

Wycliffenytt

1/2023 / ÅRGANG 45 / WYCLIFFE.NO / SAMMEN OM BIBELOVERSETTELSE

HÅP

> Wycliffes utsendinger > Eg berre må fylgje Jesus! > Oversettelseskunst

Ansvarlig utgiver: Wycliffe
Postboks 6625 St. Olavs plass, 0129 Oslo
info@wycliffe.no | wycliffe.no
Organisasjonsnr 980334600
Besøksadresse: Bernhard Getz' gate 3, Oslo
Telefon: + 47 22 93 27 80

Ansvarlig redaktør: Agnes Lid
I redaksjonen: Elisabeth Kvilesjø Berg
og Ane Bollestad Røed
Daglig leder: Agnes Lid

Styret: Hæge Aasmundtveit, Marianne Braseth,
Ragnhild Böhler, Geir Edvin Frøen,
Solvår Ask Isene, Svend Ole Kvilesjø,
John Vidar Larring (styreleder),
Eyvind Olafsrud og Anette Tombleson.

Gavekonto: 3000 15 45546
Vipps: 520 000
Frivillig abonnement: kr 200
Medlemskontigent: kr 350

Wycliffes medarbeidere og driften av kontoret
er avhengig av økonomiske gaver. Disse kommer
hovedsakelig fra menigheter, organisasjoner
og enkeltpersoner som øremerker beløpene til
ønsket formål.

Norske bibeltekster er hentet fra Bibel 2011

Design: Torunn Hvale Melbø
Forsidebilde: Elyse Patten, Wycliffe Global Alliance
Trykk: Edda Presse

Wycliffe

Wycliffe er en tverrkirkelig misjonsorganisasjon.
Formålet er å bidra til at bibeloversettelse,
alfabetisering, språkforskning og utviklings-
arbeid finner sted blant folkegrupper som
har behov for det. Wycliffe har utsendinger i
Afrika, Asia, Oseania og Mellom-Amerika.

LEDER

AGNES LID / DAGLIG LEDER

Er alt håp ute?

Året som ligger bak, er året da mange har fått håp og fremtidstro knust. Lettvinte svar og klapp på skulderen hjelper ikke. For hva sier vi til de som har mistet alt i meningsløs krig? Eller til de som mistet sine nærmeste i det tragiske jordskjelvet i Tyrkia og Syria? Vi må innse at vi ikke har svar på alle spørsmål, men vi kan likevel bidra.

Når katastrofer inntreffer, mobiliserer vi med nødhjelp. Sånn skal det være! Bibelen inneholder utallige oppfordringer til å hjelpe når folk er i nød. Dersom noen mangler mat, klær og tak over hodet, er det primærbehov som må dekkes. Kristne bør være de første til å yte hjelp til mennesker som lider. Men mennesket har også andre behov. Derfor fortsetter vi i Wycliffe med det langsiktige arbeidet for at alle mennesker skal få tilgang på Guds ord.

Vi trenger håp både for livet her og nå, men også for evigheten. Når apostelen Paulus gang på gang snakker om håp, handler det om det evige håpet. Jesu oppstandelse er det vi knytter håpet til. At han døde og sto opp, gjør at også vi har løfte om en oppstandelse. Synd, nød og død skal ta slutt. Visshet om dette gir trøst og håp.

1. Korinterbrev 15 kalles ofte oppstandelseskapitlet. Paulus argumenterer grundig for at når vi holder fast på evangeliet om at Jesus døde og sto opp igjen, skal vi bli frelst. *Men er ikke Kristus stått opp, da er vårt budskap tomt, og deres tro er også tom* (v. 14). *Men nå er jo Kristus stått opp fra de døde, som førstegrøden av dem som er sovnet inn* (v. 20). Paulus bygger videre på dette resonnementet, og viser hvordan vi ved Jesus Kristus har fått nytt liv. Deretter, at alt ondt en gang skal tilintetgjøres, og *Gud skal være alt i alle* (v. 28).

Hebreerbrevet understreker også at vi har grunn til å håpe, fordi Guds løfte står fast. *Håpet er en mektig trøst, ... et trygt og fast anker for sjelen* (fra Heb 6, 18 og 19). Igjen er håpet knyttet til at Jesus har åpnet veien til det evige liv for oss.

” Gjennom at Bibelen blir oversatt til nye språk, legger vi til rette for at mennesker skal bli kjent med Jesus og finne frelse.

Når Bibelen oversettes til folks egne språk, får nye mennesker del i det kristne håpet. Guds rike bringer lys i mørket. I vår egen del av verden, erfarer vi at materiell velstand ikke fyller tomrommet i sjelen. Også vi som lever trygge, beskyttede liv i Norge kan oppleve at håp brister. Jesu ord om at mennesket ikke lever av brød alene, men også av Guds ord, understreker at mennesket også har åndelige behov. Dette kan vi kjenne igjen.

Tekstene i denne utgaven av Wycliffe-nytt peker på håpet som er tent – ved bistandsprosjekter som har løftet mennesker ut av den dypeste fattigdom, og ved bibeloversettelse til morsmålet som har bidratt til nytt, åndelig liv. Og fordi vi har tro på at dette arbeidet er viktig – ja, livsviktig – fortsetter vi. Gjennom at Bibelen blir oversatt til nye språk, legger vi til rette for at mennesker skal bli kjent med Jesus og finne frelse.

Tilbake til 1. Korinterbrev 15, der avslutningsverset gir motivasjon til videre arbeid: *Derfor, mine kjære søsken, stå fast og urokkelig. Arbeid raust og rikelig for Herren! For dere vet at i Herren er ikke deres strev forgjeves.* ■

ÅRSMØTE 2023

Wycliffe
avholder årsmøte
lørdag 10. juni
i Misjonskirken
Oslo Syd på Holmlia

Dette er åpent for alle.
Medlemmer har stemmerett.
Årsmøtet etterfølges av
samling med rapporter fra
utsendinger og prosjekter.
Sett av dagen på
kalenderen!

Wycliffe

Wycliffes utsendinger

Wycliffe har rundt 20 utsendinger som jobber i språk- og oversettelsesprosjekter i land i Afrika, Asia, Oseania og Latin-Amerika. Å oversette Bibelen er en viktig del av det å nå alle folkeslag med evangeliet om Jesus.

Afrika

Jorunn og Hillebrand Dijkstra / Senegal
Bibeloversettere til saafi-saafi i Senegal. Etter planen vil hele NT og deler av GT være ferdig i 2024.

Cecilie og Stephen Thomas / Madagaskar
Cecilie og Stephen er tilknyttet Together in Bible Translation (TiBT) på Madagaskar. Stephen jobber administrativt og med IT, og Cecilie lærer gassisk tegnspråk. Det arbeides med planer for bibeloversettelse til gassisk tegnspråk.

Sigrid og Kristoffer Hansen-Ekenes / Madagaskar
Sigrid og Kristoffer er tilknyttet Together in Bible Translation (TiBT) på Madagaskar. Sigrid lærer gassisk tegnspråk. Kristoffer er teolog og tar kurs for å bli oversetter-konsulent.

Karsan og Fredrik Hector / Etiopia
Fredrik leder oversettelses-teamet til tsamakko, mens Karsan har arbeidet med lingvistik og alfabetisering. Hun er for tiden koordinator for NLM-utsendinger i Etiopia.

Oddmund Pettersen / portugisisk-talende Afrika
Oddmund er feltkoordinator for 15 ulike oversettelsesprosjekter i portugisisk-talende Afrika. Han skal inn i ny rolle som konsulent for muntlig bibeloversettelse.

Olav Brennsæter / Elfenbenskysten
Olav er teolog og lingvist og jobber med bibeloversettelse til mahou.

Guri Enger / Mali
Guri har i en årrekke arbeidet med kasonké-bibelen i Mali. Hele Bibelen er ferdig, trykkeprosessen er i gang, og oversetterne jobber med korrektur.

Asia (sensitive)

Roar
Roar er ekseget og har jobbet i en årrekke med oversettelsen av Bibelen til umit*. Hele Bibelen er nå publisert! Nå bidrar han i to andre oversettelsesprosjekter i samme region.

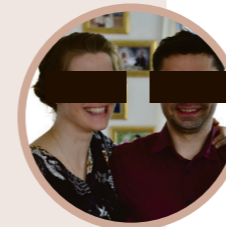
G.L. / masterstudent
G. L. har hatt et praksisår i Sørøst-Asia, og fortsetter nå studiene i England for å forberede seg til arbeid innen bibeloversettelse. Hun skal skrive masteroppgave basert på språkdataene hun samlet i løpet av praksisoppholdet.

Sigmund Evensen og «John» / Raja-prosjektet
Etter mer enn 10 års arbeid, avsluttes nå dette oversettelsesprosjektet. Et utvalg bibeltekster fra Det gamle og nye testamente er oversatt og publisert.

Et ektepar er utsendt til Asia. To utsendinger jobber med oversettelse av NT til k-språket i et land i Asia. Den ene jobber med oversettelse av NT og den andre med IT-støtte til andre oversetterteam i regionen.

Et ektepar er utsendt til Asia
Ekteparet skal inn i et sensitivt prosjekt i et land i Asia. De jobber med å lære seg et nasjonalspråk slik at de kan begynne arbeidet med å oversette Det nye testamentet til et minoritetsspråk.

Tre hjørner-prosjektet
To norske utsendinger er knyttet til et bibeloversettelsesprosjekt i Asia i rollen som lingvister.

Oseania

Eyvind Olafsrud / Papua Ny-Guinea
Eyvind har i syv år vært tilknyttet et klynge-prosjekt som omfatter flere språk på Papua Ny-Guinea. Flere NT-tekster er nå ferdig. Eyvind avslutter Wycliffe-tjenesten sommeren 2023.

Latin-Amerika

Filip og Stephanie Dale / Mexico
Filip bidrar til å oversette oppslagsverk for oversettere i spansk-talende områder. De forbereder seg til å gå inn i et oversettelsesprosjekt til me'paa.

Eg berre må fylgje Jesus!

TEKST ELISABETH KVILESJØ BERG MED CECILIE LEINEBØ THOMAS

Familiane som reiste ut til Madagaskar i haust, deltok nyleg på ein tekstverkstad saman med to omsetjarteam. Det vart dagar dei seint vil gløyme!

Dei var samla på Antsirabe der dei bur, og saman med Johanne og Bjørn Leinebø, foreldra til Cecilie, som begge er erfarne konsulentar, gjekk dei gjennom tekstar som bara- og antakaraña-teama hadde omsett. For dei fire som er relativt nye i arbeidet var dette ein god moglegheit til å observere korleis omsetjarane arbeider. Dei fekk også bli kjende med flotte folk og fekk lære meir om språket og kulturen deira.

– Mykje krefter blei brukt på å få med seg kva som vart sagt, fortel Cecilie, for dei

” **Eg kjenner at det eg er med på å omsetje, gjer noko med meg. Difor har eg bestemt meg for at eg skal forlate den islamske trua og frå no av fylgje Jesus Kristus.**

to språka antakaraña og bara er veldig annleis enn offisielt gassisk som vi snakkar alle fire. Desse to språka er heller ikkje like kvarandre. Omsetjarane frå dei ulike språkgruppene fortalde at dei til tider berre forstår 10% eller mindre av kvarandre sine språk. Då er det ikkje rart at dei alle treng Bibelen på sine egne morsmål! Dei utrykkjer stor glede over bibeltekstane når dei forstår dei, og vi ser at gudsbiletet deira veks når dei høyrer Guds ord på sine språk.

Ein draum

Cecilie fortel at dei ein morgon under andakten fekk høyre eit vitnesbyrd.

– Det vart delt ei stor nyheit frå Antakaraña-teamet. Tre av fem omsetjarar har vore kristne lenge, medan to er muslimar. Denne natta hadde Soabary hatt ein draum og vorte heilt overttydd om at ho måtte vende om. Ho vekte opp dei to damene ho delte rom med, og saman ropte dei ut til Gud. Der på soveromsgolvet gav Soabary sitt liv heilt og fullt over til Jesus. Gledestårene trilla på både den eine og den andre, for dette var litt av eit bønnesvar. Ho har i lengre tid hatt eit ynskje om å vende om, men har ikkje våga å ta steget fullt ut. Det kostar nemleg å forlate den muslimske trua.

Muslimar som omset Bibelen

Kvifor omset muslimar Bibelen, lurer du kanskje på? Jau, dei to vart valde ut av kongen i området sitt til å vere med på dette prosjektet.

– Nindrin'i Charlotte (mamma til Charlotte), kan du kome hit litt? sa ho sjenert til meg seinare den dagen. Ho tok meg med bort til eit bord med mykje papir og bøker på. Ut av Bibelen sin tok ho fram eit ark ho hadde skrive noko på. Der stod det:

Eit kort vitnesbyrd om livet mitt. Eg vil fortelje deg at eg har levd heile livet mitt som muslim. I mange år har eg vore med å omsetje den heilage skrifta (Bibelen). Eg har kjent på glede i dette arbeidet, og eg likar så godt historiene vi omset frå Bibelen.

► Cecilie & Stephen Thomas og Sigrid & Kristoffer Hansen-Ekenes er Wycliffe sine utsendingar til Madagaskar. Dei er utsendt i samarbeid med NMS, Frikyrkja og DELK. Sigrid og Cecilie lærer seg gassisk teiknspråk for å kunne bidra til oppstart av bibelomsetjing for og med dei døde. Stephen jobbar administrativt, medan Kristoffer går i lære for å bli omsetjar-konsulent.

► Arbeidet i Madagaskar blir leia av "Together in Bible Translation" (TiBT). Du kan lese meir om arbeidet deira på: www.togetherinbibletranslation.org

Eg kjenner at det eg er med på å omsetje, gjer noko med meg. Difor har eg bestemt meg for at eg skal forlate den islamske trua og frå no av fylgje Jesus Kristus. Dette kan du skrive ved sida av biletet av meg. Fru Soabary.

– Kjem du til å møte motstand ifrå familien din? spurte eg. Ja, heilt sikkert! svarta ho. Men koste kva det koste vil, eg berre må fylje Jesus! Og om venane mine ikkje vil vite av meg lenger, gjer det ikkje noko, for eg er heilt sikker på at dette er rett!

Vi håpar at vi høyrer frå henne snart så vi får vite korleis ho vart teken imot av familie og vener der heime. Du kan gjerne be for Soabary! ■

Femten år med bistand i Pakistan

Da Wycliffe i 2007 begynte med Norad-støttet bistandsarbeid, var prosjektene i Pakistan med. Gjennom kontakter i SIL, hadde Wycliffe blitt oppmerksom på de store behovene blant Parkari- og Kachhi-folkene. På den tiden var det nylig fullført oversettelser av Det nye testamentet til deres språk, men folkegruppene levde i den ytterste fattigdom.

TEKST NATE ROALDSNES

Ved utgangen av 2022 avsluttet Wycliffe engasjementet i Pakistan. Gjennom prosjektene har barn fått skolegang på morsmålet, folk og fe har fått tilgang til grunnleggende helsehjelp, og kvinner har fått en stemme i lokalsamfunnet. I tillegg til alt dette har folk organisert et kommunikasjonsnettverk slik at de kan stå sterkere sammen for å skape sosiale endringer. Alle tiltak har hatt som mål å heve levekår og istandsette folk til å komme ut av fattigdom, og slik redusere risikoen for utnyttelse.

Hjelp til titusener

Vi kan takke Gud for de endringene som er skjedd i landsbyen i Sindh-provinsen i Pakistan gjennom de siste 15 årene. Tradisjonelt har folk i landsbyene jobbet som dagarbeidere på jorda til rike jordeiere. Selv måtte de leie hus og jordstykker, og de endte ofte som gjeldsslaver. Nå har flere fått mulighet til å eie tomt, bygge enkle hus og etablere små bedrifter. Mange landsbyer utdanner og lønner eget helsepersonell og lærere. Wycliffes givere har bidratt til denne utviklingen.

Arbeidet har nådd ut til mer enn 700 landsbyer og omfattet mange titusentalls mennesker. Bare det siste året har organisasjonene hatt mange ulike opplæringsstilbud og tiltak som blant annet har handlet om:

- ◆ Rettigheter
- ◆ Sparing og sparegrupper
- ◆ Opplæring av helsearbeidere og jordmødre

- ◆ Undervisning i hygiene
- ◆ Installasjon av toaletter og hånddrevne vannpumper
- ◆ Helsesjekk og sykehushjelp
- ◆ Opplæring av veterinærer og skreddere
- ◆ Opplæring og oppfølging av lærere
- ◆ «Each One Teach One»-ungdomskampanje: De som kan lese, lærer opp sine familiemedlemmer

Viktig skolegang

Da arbeidet startet i 2007 var det veldig få som kunne lese og skrive på sitt eget språk. I bistandsprosjektene har mange, både barn og voksne, fått grunnleggende ferdigheter i skrivning, lesing og regning. I stadig større grad ser foreldre viktigheten av skolegang, og sender barna sine på skolen.

Oppgaven har hele tiden vært å støtte de lokale organisasjonene i og finne bærekraftige løsninger. Femten år senere kan vi se effekten av god planlegging og en målrettet innsats. Starthjelpen har rustet folk i landsbyene til å møte sine utfordringer og få en bedre økonomi. ■

► Samarbeidspartnere i landet heter Parkari Community Development Programme (PCDP), og Kachhi Community Development Association (KCDA).

► Organisasjonene er ledet av representanter av fra disse folkegruppene. SIL er Wycliffes partnerorganisasjon.

Nanji forteller:

– Jeg har alltid hatt lyst til å lette byrden til faren min som jobbet som dagarbeider, men som manglet ferdigheter til å få andre jobber. Jeg visste bare ikke hvordan jeg kunne hjelpe ham. Takket være dere fikk jeg opplæring innen helsearbeid. Nå kan jeg tilby helsehjelp ikke bare i landsbyen min, men også i nærliggende landsbyer. Det har gått mer enn tre år, og folk stoler på meg og setter pris på det jeg gjør. Nå har de enkel tilgang til behandling for familiene sine, og jeg kan endelig forsørge familien min økonomisk!

Som ringer i vann

Etter at KC ble kristen, måtte han flykte fra hjemlandet sitt i Himalaya. På forunderlig vis møtte han Wycliffes utsending, Erik Andvik, i et naboland. Erik jobbet med å oversette Det nye testamentet til tshangla, morsmålet til KC, og hadde lenge hatt behov for en medarbeider som snakket språket. Dette var i 1996, og KC ble en del av oversetterteamet, og etter noen år, leder for prosjektet. I slutten av januar fikk Wycliffe besøk av KC på kontoret.

TEKST ELISABETH KVILESJØ BERG

KC jobber som prosjektleder for oversettelsen av Det gamle testamente til tshangla. Nylig var han på besøk i Norge.

I 2014 ble Det nye testamentet på tshangla innviet. Wycliffe lurer på hva det har gjort med de kristne å ha Det nye testamentet på sitt eget morsmål.
– Det har hatt en enorm innvirkning på kirken og de troende, mener KC.
– Dessuten ser vi ikke nå alt som skjer, for det er helt klart at bibeloversettelse er som ringer i vann, som når veldig langt. Bibelen vil ha positive ringvirkninger for kommende generasjoner, og den kommer ikke bare til å bli brukt av ett kirkesamfunn, men den vil bli brukt av alle.

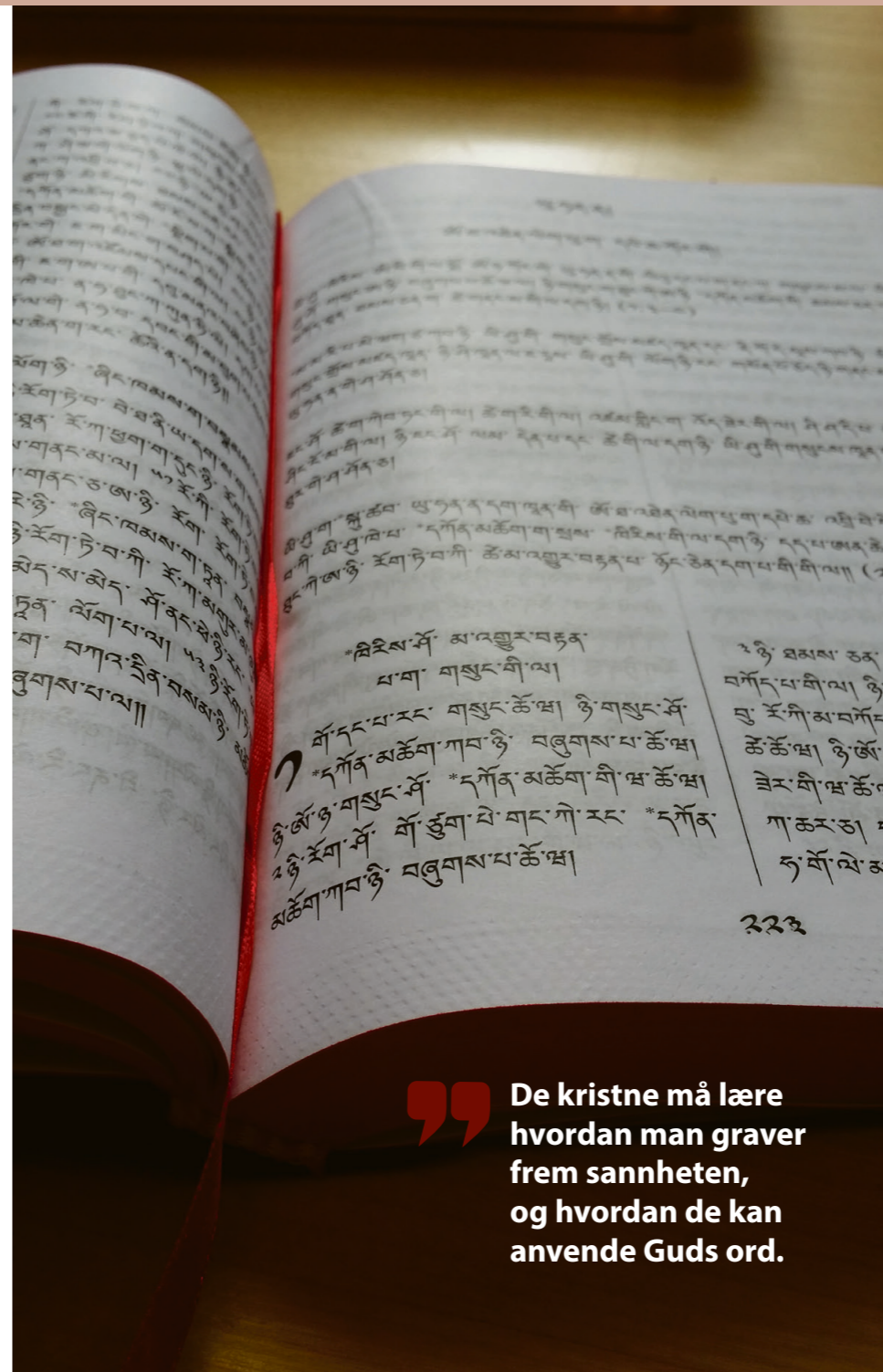
Stor velsignelse

– For folk over førti, som ikke kan engelsk eller andre språk, er det virkelig stort å ha Bibelen på sitt eget språk, sier KC.
– Jeg kan nevne en mann som er leder i en tshangla-talende kirke. Han

kan ikke lese selv, men fortalte meg hvor velsignet han blir av å høre fra Det nye testamentet på tshangla.
– Bibelen har definitivt en positiv innvirkning på de kristne. Og min drøm og bønn er at folk lærer hvordan de kan studere Bibelen. Da hadde effekten vært større. De kristne må lære hvordan man graver frem sannheten, og hvordan de kan anvende Guds ord. Å forstå språket i seg selv er ikke nok, forteller KC.

Stolte av sin egen identitet

KC forteller at folk ofte reagerer med glede når de får høre Guds ord på sitt språk for første gang.
– For mange er det jo det eneste språket de forstår. Selv om noen ikke kan lese så godt, føler de seg stolte av å ha Det nye testamentet. Det handler om deres eget språk og identitet.

” De kristne må lære hvordan man graver frem sannheten, og hvordan de kan anvende Guds ord.

Kirkevekst

Etter at de har fått Guds ord på sitt språk, rapporterer KC at det har skjedd en markant kirkevekst blant tshangla-folk!
– Fra 1950-tallet var det noen norske misjonærer som drev et sykehus i nærheten av landsbyen min, forteller KC. Han tror misjonærene, som var leger og helsearbeidere, nok opplevde arbeidet som ganske tungt.
– Det var få som ble kristne. Likevel tror jeg at det var på grunn av de frøene som ble sådd den gangen, og på grunn av alle bønnene de ba, at vi i dag ser at kirken vokser. Fra rundt 1990 til i dag har antallet kristne tshangla'er gått fra rundt 5 personer til rundt 500. Det er prosentvis stor vekst.

Som prosjektleder har KC i dag ansvar for oversettelsen av Det gamle testamente til tshangla. Med dyktige tshangla-medarbeidere er arbeidet i rute til å bli fullført om rundt 4 år. Da vil de ha hele Bibelen! KC leder også et nyere oversettelsesprosjekt der Det nye testamentet blir oversatt til et annet språk i regionen. Det forventes også ferdig om få år, og her pågår parallelt arbeid med språkanalyse og utvikling av ortografi. I dette arbeidet har Wycliffe to utsendinger fra Norge. ■

Wycliffe samarbeider med Normisjon om prosjektene i Himalaya.

Du kan lese mer om KC sitt vitnesbyrd i Wycliffe-Nytt 3:2021 som ligger tilgjengelig på nettsiden wycliffe.no, under 'Jeg vil vite mer' og 'Wycliffe-nytt'.

Oversettelse – det umuliges kunst

En nøyaktig oversettelse fra ett språk til et annet er en umulighet. I alle fall dersom en med 'nøyaktig' mener at enkeltord på det ene språket skal kunne oversettes direkte med tilsvarende ord på det andre.

TEKST SIGMUND EVENSEN

Første gang publisert i WN 2/14

Tante og onkel på norsk kan ikke oversettes direkte til svensk. En må først vite om personen kommer fra morssiden eller farssiden, - moster/faster henholdsvis morbror/farbror. Ordet run på engelsk kan ikke alltid oversettes med løpe. Å skulle 'run a course' betyr å arrangere eller holde et kurs. 'The police will run you in' betyr at politiet vil få tak i deg. Metaforene 'å være helt på jorden' eller 'å være på bærtur' betyr egentlig å være desorientert, uvitende, eller ikke følge med. Slike uttrykk kan ikke oversettes ord for ord til et annet språk.

Lokal tradisjon og kultur

Språk og dialekt er rotfestet i lokal tradisjon og kultur, der unge som eldre uttrykker det de opplever i sin verden

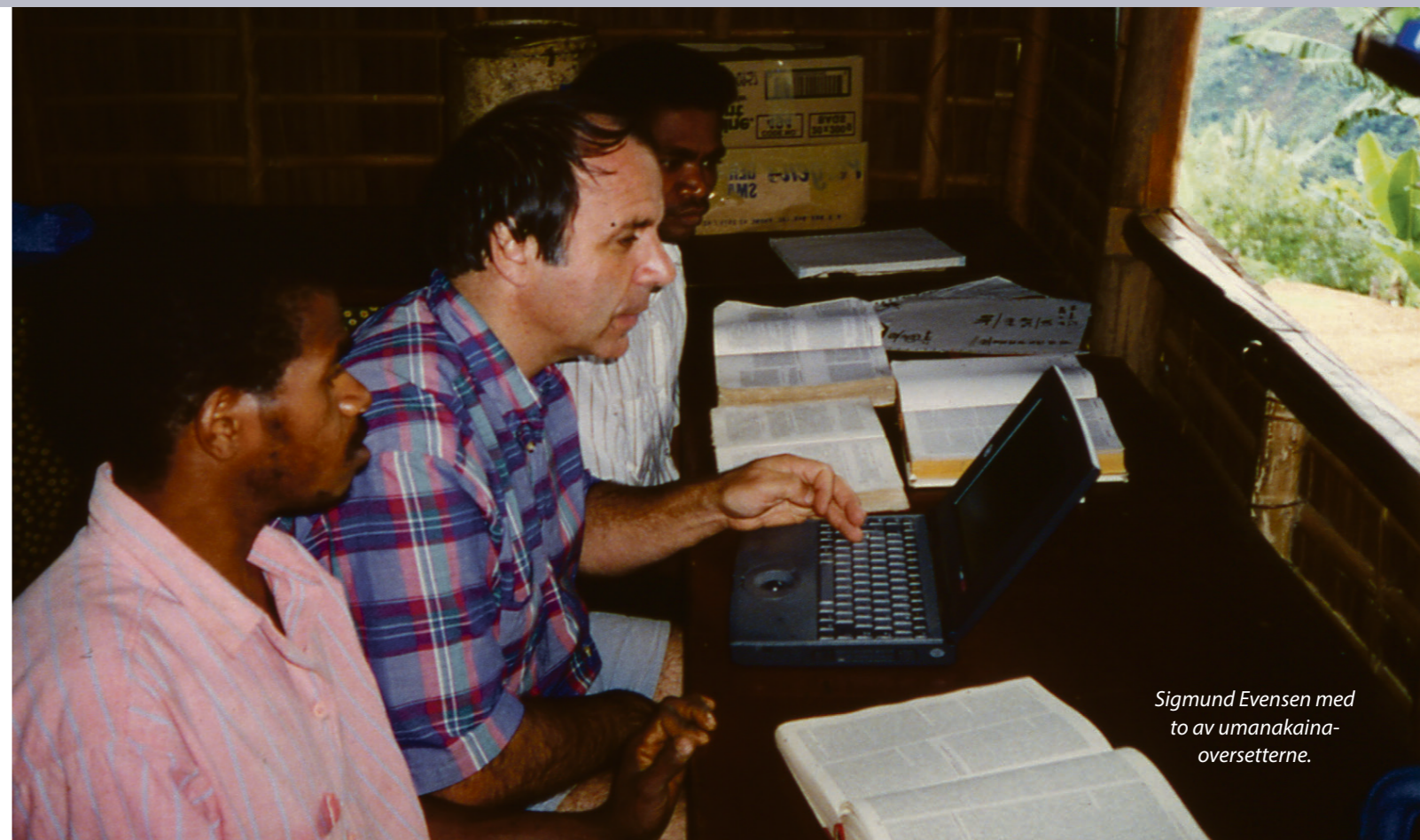
ved hjelp av det lokale språkets muntlige form, skriftlige koder eller annen form for kommunikasjon. Skal en oversette noe fra én virkelighetsverden til en annen, må en kjenne både den språklige og kulturelle sammenhengen på begge sider.

Utfordringer

Bibeloversettere står overfor utfordringen ved at tekstene det skal oversettes fra er et par tusen år gamle eller mer. Verken språkene eller kulturen som disse tekstene har sitt utspring i, eksisterer i dag slik de var. Det er også en utfordring at mange av språkene det skal oversettes til er muntlige språk uten skriftsystem og skriftradisjon. Før en kan oversette, må det derfor lages alfabet og ortografi, grammatikken må beskrives, folk må lære å lese og skrive, forfattere må læres opp, og forskjellige stilarter for skriftlig kommunikasjon må utvikles.

Dette tar tid. For å finne måter å formidle bibelske begreper på, må folkegruppens virkelighetsforståelse, tradisjoner og historie studeres.

Umanakaina-folket i Papua Ny-Guinea, som jeg fikk leve blant i nesten 20 år, hadde ikke ord eller uttrykk for tilgivelse, nåde eller for himmelretningene nord, sør, øst og vest. Språket har bare to tallord, en og to, så det var vanskelig for vennene våre der å forstå hvor mange disipler Jesus egentlig hadde. Var 12 flere eller færre enn de 5000 som ble mettet av fem fisker og to brød? Språket har ikke passiv form, så en kan ikke si 'Og straks ble øynene deres åpnet'. Det er heller ikke mulig å si 'jeg slo meg'. I stedet må en si: 'den, det, han eller hun slo meg'. I umanakainaenes verden er det nemlig alltid noe utenfor en selv som har skylden for det som skjer. Følgelig var det vanskelig for dem å akseptere at også de var inkludert i 'alle har syndet

Sigmund Evensen med to av umanakaina-oversetterne.

” Å knekke koden inn til folkets virkelighetsverden tok mange år.

og mangler Guds herlighet' (Rom 3, 23). Å knekke koden inn til folkets virkelighetsverden tok mange år.

Folket selv er oversettere

Selv om en har lært seg et fremmed språk godt, vil det alltid være detaljer som røper at en ikke har språket som morsmål. Dette vil de som snakker språket fort merke. Det er derfor viktig

at det er folket selv som oversetter, ikke personer som kommer utenfra. Ved at så mange som mulig tar del i arbeidet, får folket samtidig eierskap til Bibelen helt fra begynnelsen av. Vi som kommer utenfra har en viktig rolle i å legge forholdene til rette, forklare innholdet, og kontrollere at dette blir riktig gjengitt.

En vanlig nybegynnerfeil hos oversettere er at de er for bundet av ordrek-

kefølgen i teksten det oversettes fra, og dermed glemmer at den skal gjengis med flyt på morsmålet. Ofte kommer dette av at de ikke er bevisst på at deres eget språk har regler for hvordan teksten skal flyte. Oversettelse er en kunst, på samme måte som det å skrive lyrikk og prosa er kunst. Mye har med følelse og talent å gjøre, men mye handler også om erfaring, prøving og feiling. ▶

Hvordan kan mennesker ta imot Ordet, hvis de ikke forstår ordene

Et år som praksisstudent i et land i Asia har gitt G. L. Fredriksen større forståelse for hvorfor det er viktig å ha Bibelen på sitt eget språk.

Noen hver har vel opplevd hvordan det kan være å skulle forfatte en tekst. Selv filer jeg på det jeg har skrevet mange ganger før jeg er sånn noenlunde fornøyd. Så lar jeg det ligge en stund før jeg leser over igjen, og som regel finner jeg da enda flere muligheter for forbedring. På samme måte er det med bibeloversettelse til bibelløse språk. Hvert eneste vers blir plukket fra hverandre og filt på om og om igjen av en rekke personer. Så blir teksten lest av folk som aldri har sett den før, og det blir gjort testing for forståelse og eventuelt gjort nye endringer. Til slutt blir så hvert eneste vers oversatt ord for ord til et språk som teologiske eksperter som ikke kan det lokale språket, kan forstå. Disse kontrollerer at det ikke er avvik fra originaltekstene på gresk og hebraisk. Først når endelig godkjennelse er gitt, kan oversettelsen bli publisert.

Det umuliges kunst?

Bibeloversettelse er tålmodighetskrevende, hardt og møysommelig arbeid som også krever åndelig visdom og inspirasjon. Fra en side sett er det umulighetens kunst, men samtidig er det fullt mulig å gjøre budskapet tilgjengelig for mennesker på alle verdens språk. Det er dette som gjør Wycliffes arbeid så fascinerende og meningsfullt. Hver eneste bibeldel som ser dagens lys på et nytt språk er i seg selv et mirakel som gir grunn til stor begeistring og takknemlighet. ■

G. L. Fredriksen kom hjem til Lyngdal i desember og forteller at tiden ute har gjort henne enda mer begeistret for arbeidet med bibeloversettelse. - Jeg vil at flere skal få muligheten til å få Bibelen på det språket de forstår best!

- Etter nesten et år der jeg stort sett har hørt evangeliet forkynt enten på engelsk eller på et språk jeg forstår dårlig, så har det vært utrolig godt og egentlig ganske rørende å igjen få delta på gudstjeneste hjemme i Norge. Å få syngne lovsanger, høre bibeltekster lest, og be sammen med andre på norsk, var utrolig godt! Gud ikke er avhengig av tolking eller oversettelse for å møte oss; jeg opplevde jo at Gud talte til meg både gjennom thai og engelsk på gudstjenestene i husmenigheten i landet jeg arbeidet i. Likevel kjennes fellesskapet nærere og budskapet mer personlig når jeg får høre det på mitt eget språk. I tillegg har det å komme hjem også gitt meg en ny forståelse for- og påminnelse om hvorfor arbeidet med bibeloversettelse er viktig.

- Evangeliet handler om at Ordet, Jesus, ble menneske og tok bolig iblant oss. Gud lengter etter å gi seg til kjenne for alle mennesker, så alle kan ta imot ham som Frelser og Herre. Men hvordan kan mennesker ta imot Ordet, hvis de ikke forstår ordene? Derfor er bibeloversettelse til morsmålet, eller hjertespråket om du vil, så viktig.

Mens mange ennå ikke har et skriftspråk, og langt mindre Bibelen på sitt eget språk, kan jeg velge mellom flere oversettelser, både på bokmål og på ny-

norsk. Jeg vil at flere skal få muligheten til å få Bibelen på det språket de forstår best.

Tilbake til studier i England

I februar reiste G. L. Fredriksen tilbake til England for å gjøre ferdig mastergraden sin. Det første halvåret kommer hun til å ta flere emner som vil være relevant for videre arbeid. Det siste året brukes på å skrive en masteroppgave.

- Forrige periode i England studerte jeg lingvistik og språkanalyse, som også er det jeg har jobbet med i løpet av praksisåret mitt. De fagene jeg nå skal ta er mer direkte relatert til oversettelse av Bibelen, og jeg ser fram til å dykke litt dypere ned i hva bibeloversettelse handler om og hvilke prosesser som er involvert.

- Mange spør meg også om jeg skal tilbake til Sørøst-Asia etter at jeg er ferdig med studiene, og da må jeg si som sant er, at det vet jeg ikke sikkert. Men jeg har blitt glad i menneskene jeg har møtt og i verdensdelen. I tillegg vil det trolig være behov for at noen kan starte opp oversettelse av Bibelen til nettopp det språket jeg har arbeidet med, akkurat på det tidspunktet jeg er ferdig med mastergraden. Så, om Gud vil og ting legger seg til rette, er jeg innstilt på å dra tilbake. ■

” Mens mange ennå ikke har et skriftspråk, og langt mindre Bibelen på sitt eget språk, kan jeg velge mellom flere oversettelser, både på bokmål og på nynorsk.

Bibeloversetterutdanning

Mange av våre utsendinger har tatt utdanning for å kunne jobbe med bibeloversettelse og -relatert språkarbeid. En mulighet er ved Moorlands College i England.

<https://www.moorlands.ac.uk/school-of-language-and-scripture/>

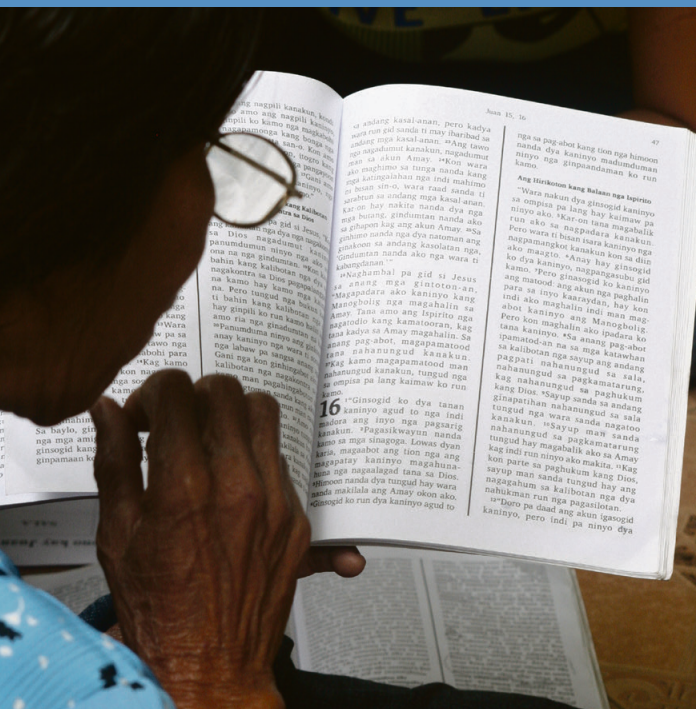
Er oversettelse (u)mulig?

Bibeloversettelse kan være både utfordrende og spennende.

Du kan prøve deg her

Bibeloversettelse er team-arbeid, og det hender oversetterne må lete lenge etter de beste uttrykksmåtene. Det er også et åndelig arbeid, der oversetterne ber om Den helliges ånds ledelse. Målet er at den ferdige oversettelsen av Bibelen blir nøyaktig, tydelig, naturlig (språklig), og at den blir akseptert av språkbrukerne.

👉 Walmartjarri-språket i Australia har ikke noe eget ord for «uten», «uten ved», eller «foruten». I Joh 14,6 sier Jesus: *Ingen kommer til Far uten ved meg.* Prøv om du kan få fram det Jesus sier uten å bruke «uten». Kanskje du må snu om på setningen og si det på en annen måte?

👉 På konni-språket i Ghana betyr ordet *mii* eldre søsken av samme kjønn som en selv, mens ordet *nimbua* betyr yngre søsken av samme kjønn som en selv. Det finnes ikke noe eget ord for bror. Peter og Andreas var brødre, men hvem av de to var eldst? På konni-språket er en nødt til å velge. Hva velger du? Hvorfor?

👉 Mange språk har to ord for pronomenet *vi*: «vi inkluderende», nemlig den eller de som snakker og den eller de det snakkes til, og «vi ekskluderende», nemlig den eller de som snakker, men ikke den eller de det snakkes til. I eksemplet nedenfor må du velge om det skal brukes et inkluderende *vi* eller et ekskluderende *vi*. – Mark 4,38: *Jesus lå og sov på en pute bak i båten. De vekket ham og sa til ham: «Mester, bryr du deg ikke om at vi går under?»*

👉 På burarra-språket i Australia brukes ordet *gå* om å gå på beina, om å fly (flyet går gjennom lufta), om å svømme (fisken eller svømmeren går i vannet), og om å seile (båten går på sjøen). I Matt 14,25 står det om Jesus: *Men i den fjerde nattevakt kom han til dem, gående på sjøen.* Hvordan kan du i denne situasjonen få fram at Jesus faktisk gikk på vannet?